EUGLENA

bpost
PB-PP | B-37037
BELGIE(N) - BELGIQUE

JAARGANG 43
NR. 2

EIGEN PLANTEN EERST!

ZEVEN MANIEREN HOE FUNGI DE WERELD KUNNEN REDDEN

DRUGS EN HET MILIEU

Afgiftekantoor GENT X • P 602287 • ISSN 0772-7895 • V.U.: Veerle Cannoot, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

WINTER 2022

DRIEMAANDELIJKS NATIONAAL TIJDSCHRIFT VAN JNM

JNM
JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

EUGLENA
WINTER 2022

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING
JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN EN BLIJVEN
We vinden het belangrijk dat iedereen met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kan. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief is 26 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor het verhoogd tarief van 32,5 euro. Als je het financieel moeilijker hebt, dan kies je het verlaagd tarief van 5 euro. Voor steunleden is het standaardtarief 30 euro. Er is ook een verlaagd tarief van 24 euro (je krijgt ook een abonnement op Euglena). Voor instellingen, bibliotheken, scholen… kan je lid worden voor 40 euro (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker).

CONTACTEER ONS
Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren leesplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

DE EUGLENA
Euglena is het driemaandelijkse nationale tijdschrift van JNM. De artikels en foto's worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen! Vragen? Inzendingen? Eén adres: euglena@jnm.be!

Werkten mee aan dit nummer: Rohan Meerhaeghe, Robbe Cool, Mihiel Soenen, Kristiaan Proesmans, Raf Vanisterbecq, Romi Simal

Vormgeving en illustraties: Bavo Josephy

Coverfoto: Simon Vandepitte

JNM
JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

INHOUDSTAFEL

3 Voorwoord van een bovo

NATUURSTUDIE

4 Eigen planten eerst!
10 Filmrecensie: Onze natuur, de film
11 Verslag twitchweekend

NATUURBEHEER

14 De vossenjacht, natuurbeheer of een uit de hand gelopen hobby

MILIEU

16 Zeven (of meer) manieren hoe fungi de planeet kunnen redden

18 Illegale drugs en het milieu

NATIONAAL

22 Nationaal kort
26 De API's

AANKONDIGINGEN

28 Congres
28 Organiseer een zomerkamp!
29 Uitneembare koelkastkalender
31 Kerstfuif: hup-holland-hup!

Vlaanderen
verbeelding werkt

VOORWOORD VAN EEN BOVO

Op het moment dat deze Euglena in de bus valt, is het JNM-jaar al goed vertrokken.

Zo zwierden een recordaantal JNM'ers hun benen los op de fancy dansvloer van nazofé. Na een geslaagd HB-weekend volgden we wat vormingen en daarna verwende de MWG ons met een fantastisch stadsspel in het pittoreske Lier. En dan, het belangrijkste deel van de dag: alle aanwezige ini's en gewone leden konden hun stem laten horen op de AV. Nog voor de stemmen goed en wel geteld waren, brak er een knaller van een feestje los. Een hele hoop fancy JNM'ers trokken naar de dansvloer om hun meest fancy moves in schitterende outfit ten toon te stellen. Ondertussen verschenen er al een hele hoop foto's op de site, allen daarheen om iedereen in hun meest fancy outfit te zien schitteren!

"Ik heb me al enorm hard geamuseerd dit werkjaar en kijk heel hard uit naar alle zalige momenten die we nog tegoed hebben."

Op de klimaatmars lieten we onze stem horen en liepen we in de kijker met onze strikebike. Helden van de MWG repareerden met bloed, zweet en tranen alles wat er te repareren viel: zo had de strikebike deze keer werkende remmen! Na al die noeste arbeid fietsten ze ook nog eens van Gent naar Brussel. Sneller maar met minder volk dan vorig jaar, ze zullen nu dus wel te herkennen zijn aan hun gespierde benen Tijdens de klimaatmars zelf verzamelden alle JNM'ers zich rond de strikebike en is er geroepen, gezongen en genoten alsof er geen einde aan zou komen. Maar een einde kwam er wel degelijk, en vlak daarvoor begaf de strikebike het op dramatische wijze. Tegen volgend jaar brengen de fiksers van de MWG dat zonder twijfel weer helemaal in orde.

De ploegen organiseerden natuurlijke ook een prachtige waaier aan activiteiten: de PP bracht al amuserend ontzettend veel taakjes tot een goed einde op alle maandagavonden, de inhoudelijke ploegen trapten het jaar af met een gezamenlijke startdag in de Bourgoyen, SocEco organiseerde interessante lezingen, de VP leidde een nieuwe generatie hoofdanimatoren op, de AOP organiseerde het eerste AOO, de NWG determineerde spinnen op het bondssec en paddenstoelen in Brussel, de BWG beheerde van Limburg tot in West-Vlaanderen en de MWG bezorgde heel wat spullen een tweede leven op hun rommelmarkt.

Kortom, het waren al een paar geslaagde maanden!

Het hoofdbestuur is er duidelijk goed ingevlogen dit jaar, dat betekent natuurlijk niet dat we het beste al gehad hebben. Er staat ook heel wat op de agenda, tijdens de kerstfuif kan je de Hollander in jou naar boven laten komen. Blijkbaar zou er ook een muur met snacks aanwezig zijn, zo hebben de Nederlanders het nu eenmaal graag. Natuurlijk hebben de ploegen ook een mooi aanbod voor jullie, meer daarover vind je op de site.

Het is misschien wel duidelijk na dit voorwoord gelezen te hebben: ik heb me al enorm hard geamuseerd dit werkjaar en kijk heel hard uit naar alle zalige momenten die we nog tegoed hebben.

Hopelijk tot snel!
Rohan

Namens de bovo's
Mirte, Raf en ik

EIGEN PLANTEN EERST!

EEN PLEIDOOI VOOR HET AANPLANTEN VAN INHEEMSE SOORTEN UIT LOKALE POPULATIES

DOOR *Robbe Cool*

Vervang 'planten' door 'mensen' in deze titel en ik word waarschijnlijk uit de JNM verbannen. Gelukkig gaat dit artikel niet over ecoracisme. Het gaat over het optimaal inrichten van een ecologische tuin. De lokale diversiteit van plantsoen is namelijk van ongekend belang. Dit gaat over zowel diversiteit van soorten als diversiteit binnen de soort (genetisch). Als jeugdbeweging die diversiteit hoog in zijn vaandel draagt, kunnen we op vlak van bio-diversiteit zeker niet achterblijven!

DE DRIEVULDIGHEID VAN BIODIVERSITEIT

Biodiversiteit is een breed begrip en wordt door biologen hiërarchisch onderverdeeld in drie domeinen.

Vanboven in de hiërarchie staat ecosysteemdiversiteit, de diversiteit aan habitats binnen een bepaalde regio. Een simpel voorbeeld is het verschil in ecosysteemdiversiteit van het Zoniënwoud in vergelijking met een Ardens productiebos. In het eerste vinden we beuken-, eiken- en elzenbroekbossen, ruigtes en graslanden. Terwijl een productiebos een monotone vegetatie van naaldbomen heeft en bijgevolg een lagere ecosysteemdiversiteit.

De meest gekende diversiteitsmaat is de soortendiversiteit, waarbij naar het aantal soorten binnen een gebied gekeken wordt en hoe algemeen ze er zijn.

Tot slot spreken we van genetische diversiteit, de diversiteit van genvarianten binnen een *populatie*. Deze diversiteit wordt gevormd door verschillende mutaties van genen en wordt daarna doorgegeven naar de volgende generatie door overerving. Een hoge genetische diversiteit is te vinden in grote populaties in een constante omgeving. Genetische diversiteit gaat sterk achteruit bij kleine populaties of bij een wisselend milieu, zoals bij klimaatopwarming.

Volledig ontwikkelde muurvegetatie zoals het hoort (foto: Ecopedia)

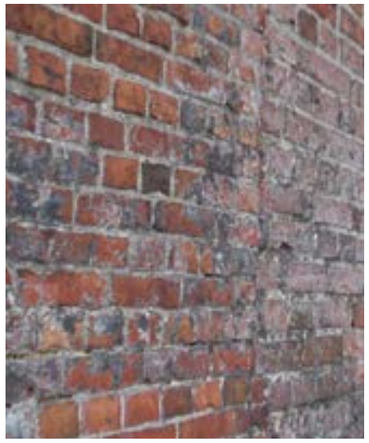

Een muur zoals de meeste eruitzien (foto: Serrasot, wikipedia)

"Is het zo erg als we van ambetante muggen en spinnen af zijn?"

EEN GEZOND ECOSYSTEEM

Biodiversiteit is één van de belangrijkste maten om de toestand van de natuur te meten. Het bepaalt hoe gezond het ecosysteem is. Maar waarom is dat zo? Is het echt zo erg als we van ambetante muggen en spinnen af zijn?

Het antwoord is ja! Elke soort heeft namelijk zijn functie binnen een ecosysteem. Doordat een soort ietwat verschilt van een andere soort, vervult het een andere ruimte in de natuur, hun ecologische niche. Met andere woorden, een stukje natuur dat onbenut zou zijn mocht de soort er niet voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan oude muren die een geliefkoosde thuis zijn voor tal van varens, mossen en korstmossen. Daarnaast kunnen soorten op hun beurt nieuwe niches creëren voor andere soorten. Zo zijn de muurvarenroest en -vlieg afhankelijk van de aanwezigheid van muurvarens. Hoe diverser het ecosysteem, hoe productiever. Er wordt met andere woorden netto meer koolstof opgeslagen. Een zeer interessant gegeven in het licht van klimaatopwarming.

Soorten zijn gelinkt aan elkaar door predatie, parasitisme, mutualisme etc… en vormen op deze manier een ecologisch netwerk. Hoe meer soorten er zijn, hoe steviger het netwerk verbonden is. Hierdoor is het ecosysteem stabieler bij lichte verstoringen. Een bepaalde functie van een uitgestorven soort kan relatief makkelijk opgevangen worden door een aantal soorten die een deel van de niche met de soort delen. Op deze manier wordt de productiviteit van een ecosysteem behouden.

Een gekend voorbeeld van een uitgebreid ecologisch netwerk is het netwerk rond de zomereik. Zo zijn niet minder dan 450 soorten insecten rechtstreeks afhankelijk van de zomereik. Daartegenover staat de Amerikaanse eik die in onze contreien slechts 13 soorten herbergt en daarbovenop de ondergroei belemmert door zijn dicht bladerdek. Dit zorgt voor een stevige reductie van productiviteit en stabiliteit van het ecosysteem.

WAAROM GEEN HORTENSIA'S?

Wil dat dan zeggen dat uitheemse soorten volledig taboe zijn? Zeker niet! Van de 10.000 uitheemse soorten die in België reeds verwilderd zijn aangetroffen, is slechts een fractie problematisch. Veel hangt af van het karakter van de soort. Plant je een hortensia in de tuin, dan zal dit geen grote gevolgen hebben voor de biodiversiteit. Maar plant je Japanse duizendknoop, dan zal de soort zich snel verspreiden buiten je tuin en de omgeving domineren. Daarom is het belangrijk om het invasief karakter van de soort te checken voordat je hem aankoopt. Die info vind je op de volgende site: www.floron.nl/tuinernietin (met dank aan onze Noorderburen!).
Sommige soorten zijn bij wet verboden om te verhandelen of te bezitten. Ze zijn zo problematisch dat ze de EU jaarlijks miljarden euro's kosten. Dus als je één van de volgende soorten in je tuin hebt moet je ze zo snel mogelijk verwijderen: www.ecopedia.be/pagina/uitheemse-invasieve-planten.

Inheemse soorten blijven natuurlijk de beste keuze. Niet alleen trekken ze meer insecten aan, ze zijn ook beter aangepast aan onze omgeving. Daarbij komt dat een tuin met veel inheemse soorten robuuster is tegen overname door een invasieve exoot. Toch blijft het een uitdaging om te weten welke soort je het best aanplant. Regio, micro-klimatologische toestand en bodem zijn enkele belangrijke factoren die de aanwezige diversiteit bepalen. De gemakkelijkste manier om streekeigen soorten te kiezen is door zelf de vegetatie in een nabijgelegen natuurgebied te bekijken. Voor bomen en struiken is er een enorm handige tool ontwikkelt door het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek), zie https://bobo.inbo.be/. Wanneer je je tuin als perceel selecteert, verschijnen de soorten die voor jouw tuin geschikt zijn! Heb je niet veel ervaring met de determinatie van planten dan kan je je lokale plantenwerkgroep of de natuurstudiewerkgroep van JNM (NWG)

"Het is belangrijk om het invasief karakter van de soort te checken voordat je hem aankoopt."

Genetische variatie van één soort wortel (Bron: Culham Research Group)

“Genoeg variatie zorgt ervoor dat de populatie gebufferd is tegen catastrofale gebeurtenissen zoals plagen of extreem weer, doordat enkele individuen voldoende zijn aangepast om te overleven.”

contacteren, of gewoonweg waarnemingen.be doornemen.

Door de toegenomen urbanisatie zijn veel plantengemeenschappen verarmd in soorten. We noemen ze rompgemeenschappen. Hierdoor kan het moeilijk te achterhalen zijn welke interessante soorten er vroeger in je regio stonden. De aanvoer van verwilderde en aangeplante soorten maakt het er niet makkelijker op. Om de ‘oorspronkelijke’* vegetatie te achterhalen, kan je een kijkje nemen in de floradatabank van het INBO: www. flora. inbo.be/Pages/Common/Default.aspx. Hier vind je waarnemingen van meer dan een eeuw geleden. Voor bomen, struiken en heesters vind je alle info over de oorspronkelijke verspreiding in het boek ‘Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen’ van Bert Maes.
Uit recent onderzoek blijkt dat we uitheemse soorten nog niet moeten afschrijven. Vooral in een stedelijke omgeving kunnen exoten juist een kans bieden in klimatologische omstandigheden waaraan inheemse soorten niet zijn aangepast. De extra warmte en droogte in een stad zorgen ervoor dat zuiderse exoten optimaal kunnen floreren en tegelijk de productiviteit hoog kunnen houden.

GENETIC DIVERSITY MATTERS

Sinds de laatste ijstijd van zo’n 10.000 jaar geleden zijn bomen, struiken en kruidachtige planten de Lage landen opnieuw aan het koloniseren**. Gedurende die periode hebben ze zich aan de lokale condities aangepast om hun overlevingskansen te maximaliseren. Zo bleek uit een onderzoek in Groot-Brittannië dat de lokale meidoornplanten niet alleen beter gewapend zijn tegen vroege vorsten maar ook minder gevoelig zijn voor meeldauwinfecties. Die aanpassingen zitten verankerd in hun genen en worden doorgegeven aan hun nakomelingen. Binnen het DNA van bomen en struiken van inheemse populaties zijn er nog steeds kleine verschillen. Die zorgen voor de ‘genetische diversiteit’.

Genetische diversiteit beïnvloedt de stabiliteit en functionaliteit van een ecosysteem op eenzelfde manier als soortendiversiteit, vooral in gebieden met weinig soorten zoals bijvoorbeeld rietvelden of zeegrasvelden. Deze kleine verschillen zorgen ervoor dat de fitness van ieder individu en de totale populatie hoog blijft. Genoeg variatie zorgt ervoor dat de populatie gebufferd is tegen catastrofale gebeurtenissen zoals plagen of extreem weer, doordat enkele individuen voldoende zijn aangepast om te overleven.

Genetische diversiteit kan op zijn beurt ook de omgeving beïnvloeden op een positieve manier. Een onderzoek uit Canada op teunisbloemen toonde aan dat individuen die aan een verschillende microhabitat zijn aangepast ook een verschillende insectengemeenschap herbergen. En het effect van de genetische diversiteit in de teunisbloemen had meer impact op welke insecten er leefden dan de verschillen in microhabitat. Zo staat genetische diversiteit ook in voor een verhoging van de totale biodiversiteit.

Een daling in populatiegrootte door versnippering en habitatverlies leidt tot een daling in genetische diversiteit. Puur door kans kan er in een kleine populatie meer genetisch materiaal verloren gaan dan bij een grote populatie. Daar komt bij dat individuen genetisch meer op elkaar lijken omdat ze afstammen van nauwer verwante ouders. Door inteelt zullen genetische ziektes de kop op steken, wat kan leiden tot het uitsterven van de populatie. Als we niet ingrijpen zullen we veel lokaal aangepaste populaties verliezen, wat in sommige gevallen even erg is als het volledig verliezen van een soort.

VREEMDE GENEN

Nog nooit was ecologisch tuinieren zo’n hot topic als nu. Er worden meer dan ooit inheemse soorten in tuinen aangeplant. Maar vanwaar komen die? Veel plantsoen wordt goedkoop opgekweekt in bijvoorbeeld Oost-Europa, vaak uit het zaadgoed van slechts enkele ouderplanten. Hierdoor zijn gekweekte planten niet alleen nauw verwant aan elkaar, ze zijn ook nog eens aangepast aan andere klimatologische omstandigheden. Soorten zoals gele ganzenbloem en korenbloem zijn typische voorbeelden hiervan. Door hun populariteit in ‘carnavalmengsels’ breidt hun verspreiding enorm uit, terwijl de lokale populaties op het randje van uitsterven staan. Deze carnavalmengsels zijn bloemenmengsels die bekend staan voor hun kleurenpracht en het lokken van insecten, maar ze bestaan vooral uit uitheemse soorten, gecultiveerde varianten of inheemse soorten van buitenlandse oorsprong. Ondanks hun esthetische waarde lokken ze weinig inheemse bestuivers. Ze kunnen enkel ons vliegend vee, de honingbij, bekoren. Weinig mensen weten dat de honingbij ook een exoot is die door nectarconcurrentie onze inheemse bestuivers bedreigt.

“Vlaamse tuinen nemen bijna 10% van de totale ruimte in, maar gemiddeld 48% van die oppervlakte is een kort gemaaid gazon.”

Door het introduceren van veel planten van vreemde oorsprong kan er introgressie ontstaan binnen de lokale populaties. Dat wil zeggen dat de lokaal aangepaste genen vervuild geraken met vreemde genen en er op die manier een soort “hybride” ontstaat. Dit kan leiden tot een zogeheten ‘outbreeding depression’ wanneer de nakomelingen van de inheemse en geïntroduceerde planten een lagere fitness hebben en daardoor de populatiegrootte afneemt.

Doordat buitenlandse planten niet zijn aangepast aan de lokale omstandigheden kan er ook een ‘mismatch’ ontstaan tussen de soort en het ecologisch netwerk waar deze mee verbonden is. Neem nu sleedoorn, die massaal wordt aangeplant langs onze autostrades. Dit jaar kwamen de aanplanten tot bloei in februari terwijl onze inheemse sleedoorn pas een maand later bloeiden. Verschillende bestuivers zullen de nectarpiek van de allochtone planten gemist hebben, waardoor ze in de problemen komen.

Een ander mooi bewijs van het belang van lokaal aangepaste genen vinden we in het herintroductieplan van akkerzenegroen in Nederland. Exemplaren uit de Franse populatie slaagden er niet in om voet aan grond te zetten, maar exemplaren uit een andere Nederlandse populatie gedijden hier goed. Waarschijnlijk was de Franse populatie niet goed aangepast aan de strenge winters. Om de slaagkans van dergelijke herintroducties te verzekeren heeft de plantentuin van Meise het project IZABEL opgericht, dat een zaadbank aanlegt met onze eigen genetische diversiteit. De zaden van lokale populaties worden hiervoor verzameld door vrijwilligers. Daarna worden ze bewaard bij -20°C om hen tot honderden jaren kiemkrachtig te houden.

Een typisch beeld van een ingezaaid carnavalmengsel. Hier met onder andere vlas, korenbloem en koekruid. Ondanks de bloemenpracht is de ecologische functie ervan eerder beperkt. (foto: Ecogardens)

Akkerzenegroen (foto: Gabriel Ice)

* Oorspronkelijke vegetatie is eerder een subjectief begrip aangezien de natuur sinds de aanwezigheid van de mens op de meeste plaatsen is aangetast. We spreken van half-natuurlijke vegetaties.
** Door de beperkte snelheid waarmee bomen hun areaal kunnen uitbreiden, is de verspreiding van boomsoorten nog niet in evenwicht met het huidige klimaat.

DEN VLAEMSCHEN EKOLOGISCHEN HOF

Het belang van tuinen voor de biodiversiteit is onmiskenbaar! Vlaamse tuinen nemen bijna 10% van de totale ruimte in, maar gemiddeld 48% van die oppervlakte is een kort gemaaid gazon. Met enkele kleine ingrepen kunnen tuinen de biodiversiteit enorm helpen. Ze kunnen een nieuwe thuis bieden voor flora en fauna, maar ook bestaande natuurgebieden verbinden. Die connectie van geïsoleerde populaties kan tot de redding van een soort leiden! Maar hoe begin je aan zo'n tuin?***

Toen ik me initieel begon te verdiepen in autochtone tuinen was het moeilijk om wegwijs te worden in de overvloed aan informatie. Helaas was veel informatie onvolledig of moeilijk te verkrijgen. Toch kan ik na nogal wat opzoekwerk en discussies met medebotanisten vrij volledige informatie over dit topic geven. Zo kunnen jullie meteen aan de slag gaan!

VAN SAAIE TUIN TOT NATUURGEBIED

Foto: tuinaannemer.be

Foto: Marc Verachtert

De manier om een inheemse tuin te creëren is door het zaad rechtstreeks te verzamelen bij wilde planten uit jouw buurt. Dit is nogal arbeidsintensief, vraagt veel kennis en voor zeldzame planten is het een no-go! Daarom is het beter om naar een tuincentrum te gaan, maar slechts weinig tuincentra houden rekening met de genetisch oorsprong.

Voor zover ik weet is er in ons land slechts één tuincentrum dat vooral plant- en zaadgoed van lokale herkomst gebruikt: Ecosem in Waals-Brabant. Hun producten worden onder andere gebruikt voor LIFE-projecten in beschermde natuur. Enkele interessante Nederlandse tegenhangers zijn Cruydthoeck en De Bolderik. Ondanks het feit dat Ecopedia de meest populaire ecologische plantendistributeur van ons land is zijn veel van hun soorten van twijfelachtige afkomst, zoals korenbloem, bolderik ... Lokale plantencentra of online shops zoals die van Natuurpunt vermijd je beter. Het is belangrijk om steeds kritisch te blijven over wat je koopt want vaak worden er buitenlandse planten verkocht voor soorten die bij ons schaars zijn.

> *"Voor zover ik weet is er in ons land slechts één tuincentrum dat vooral plant- en zaadgoed van lokale herkomst gebruikt"*

Regelmatig zijn er ook lokale projecten zoals Maakhetgroener in Zuidwest-Vlaanderen dat autochtone bomen en struiken verkoopt. In 2019 verscheen er het kwaliteitslabel 'Plant van hier', gelanceerd door de Vlaamse overheid en ANB. Het label wordt gebruikt om kwaliteitsvol en autochtoon plantsoen te promoten. Een topidee, maar helaas moet het label nog van de grond raken. Momenteel wordt het enkel in Haspengouwen en de Voerstreek actief gebruikt.

De gemakkelijkste manier om een biodiverse tuin te krijgen, is door hem zijn eigen gang te laten gaan en inheemse soorten spontaan te laten vestigen. Helaas is onze vegetatie zodanig verarmd dat weinig interessante soorten op die manier zullen opduiken. Met een geschikt maaibeheer (of beter, een zeisbeheer!) kan je je tuin verschralen en een geschiktere thuis voor inheemse bloemen creëren. Toch is dit vaak een proces van lange adem.

Heb je nog vragen hoe je van je tuin een natuurgebied kan maken? Dan kan je de tuinrangers contacteren via https://www.tuinrangers.be/tuinadvies-aanvragen of gewoon een mailtje sturen naar mij: robbecool10@hotmail.com.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Een ecologische mismatch is het concept waarbij de ecologische relaties niet langer gesynchroniseerd verlopen.

Een ecosysteem is een natuurlijk systeem dat bestaat uit alle organismen die in een bepaald gebied voorkomen, samen met hun abiotische omgeving, en de wisselwerkingen tussen beide.

Fitness is het voortplantingssucces van een individuele plant of de geschiktheid om binnen een bepaalde omgeving de eigenschappen of genen door te geven aan een volgende generatie.

Inteelt is een wetenschappelijk begrip van het kruisen binnen een soort, ondersoort of ras van nauw aan elkaar verwante individuen.

Invasieve uitheemse soorten zijn soorten die door de mens buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied geplaatst zijn en die een belangrijke bedreiging vormen voor de biodiversiteit en voor bepaalde ecosysteemdiensten (zoals de plantaardige productie, de waterzuivering of de bestuiving).

Mutualisme is een interactie tussen twee levensvormen waarbij beide voordeel hebben van die interactie.

In de ecologie is niche de plaats die een soort of een populatie in een ecosysteem inneemt.

Outbreeding depression vindt plaats wanneer twee genetisch verschillende groepen met elkaar reproduceren wat resulteert in een reductie van de fitness van de nakomelingen.

Plantsoen is een verzamelnaam voor jonge bomen of struiken die gebruikt worden om een gebied te beplanten. Het wordt ook gebruikt als een aanduiding voor een met bomen en heesters beplant terrein.

Een populatie is een groep organismen van dezelfde soort die niet in tijd of plaats van elkaar gescheiden zijn en dus (theoretisch) met elkaar kunnen voortplanten, alle zich potentieel onderling voortplantende individuen van die soort in een habitat.

Verschraling is het verminderen van de hoeveelheid nutriënten (voedsel) dat beschikbaar is voor de groei van de vegetatie

*** Geldt vooral voor landelijke tuinen. Stedelijke tuinen staan meestal niet in verbinding met inheemse natuur waardoor aanplanten van allochtone planten of soorten beter kan zijn.

FILMRECENSIE: ONZE NATUUR, DE FILM

DOOR *Mihiel Soenen*

Op dinsdag 18 december gingen we met NWG naar de cinema om naar Onze Natuur, de film te gaan kijken. Als echte natuurliefhebbers/kenners/sceptici gingen we vol nieuwsgierigheid naar binnen, anderhalf uur later waren we alweer buiten. Kleine disclaimer: in deze recensie zullen soorten en beelden van de film worden toegelicht, mensen die hem nog willen zien en dus geen spoilers willen slaan best deze pagina over.

De documentaire laat ons kennis maken alle prachtige natuur die ons in België nog rest, maar daarnaast is er ook ruimte om de versnippering van ons landschap in beeld te brengen en hoe sommige dieren zich hieraan aanpassen. Zo waren er ooievaars te zien die leven op en rond een Brusselse afvalhoop, een verassing en eyeopener. Daarnaast waren de gekende beelden van burlende en vechten edelhertmannetjes zeer spectaculair, maar hierin zat weinig verassing. Het is toch wel een gemiste kans dat de documentaire werd ingesproken door de gekende Vlaamse acteur Matteo Simoni en niet door Vic de Wachter, onze hoogsteigen versie van David Attenborough. Hoewel Matteo Simoni het niet slecht gedaan heeft, zou Vic de Wachter deze documentaire naar een nog hoger level gebracht hebben.

Dat de anderhalf uur voorbij vloog was allemaal te danken aan de prachtig in beeld gebrachte scenes, zeker de minder gekende onderwaterwereld. Het eerste beeld was al direct raak; een vers adult vliegend hert dat uit zijn cocon kruipt liet onze monden al openvallen en dit waren nog maar de eerste 3 minuten. Toch waren er ook een paar tenenkrullende fragmenten. Een ander beeld dat wat vragen deed oprijzen was het vallen van een eikelnootje, we konden deze val perfect volgen. Tot plots dit eikelnootje een beukennootje werd die op stuifzwammen viel en dan weer als eikelnootje terug botste. De bedoeling was wel duidelijk, het in beeld brengen van hoe sporen bij stuifzwammen wordt verspreid en dit was mooi te zien, maar het knip-en-plak werk met filmfragmenten was toch vooral opmerkelijk en gaf wat het gevoel dat deze 'film' meer was gemaakt om de mooie beelden te tonen aan het grote publiek dan echt natuurlijke taferelen in beeld te brengen. Als we deze gedachte over de hele documentaire meepakken zien we toch een paar scenes in een ander daglicht. Zo was de eerder beschreven ontluiking van een vliegend hert helemaal niet in het wild gefilmd en was de hoeveelheid zoogdieren en vogels die in beeld kwamen helemaal niet in verhouding met het aantal soorten die in België voorkomen. Zo kan je je afvragen waar onze inheemse flora naartoe is. Behalve wat overgangsmomenten of achtergrondkleur is er hier met moeite op gefocust geweest, terwijl er toch wel een aantal soorten zijn die het grotere publiek zeker zou mogen leren kennen. Nu ging het vaker over de gekende dieren in een breder en mooier daglicht brengen. Zo werd de bal toch deels misgeslagen, of zijn we nu weer aan het muggenziften?

Als eindscore gaven we '*Onze Natuur, de film*' een 7,3 op 10, wat een goede score is. Er is nog ruimte voor verbetering voor het vervolg Onze Natuur, de film 2, maar het staat al vast dat wij deze ook zeker zullen gaan kijken.

De snoek wordt in de film prachtig in beeld gebracht (foto: Wikimedia, Jikjik)

Een prachtige zaterdagochtend om te spotten (Foto: Karel De Witte)

VERSLAG TWITCHWEEKEND

DOOR *Mihiel Soenen*

Van 7 tot 9 oktober kon je de NWG vinden aan onze Belgische kust om te gaan twitchen. Ons jaarlijks twitchweekendje gaat elk jaar door rond dezelfde tijd en op dezelfde plaats. Dit doen we omdat het dan volop najaarstrek is en talrijke vogels van het koude noorden naar het warme zuiden willen. Omdat veel vogels de kust gebruiken als een route van Noord naar Zuid is dit de ideale plaats om vogels te spotten.

> *"Omdat veel vogels de kust gebruiken als een route van Noord naar Zuid is dit de ideale plaats om vogels te spotten."*

Tussen die trek van alle gewone vogels durven er ook al eens 'speciallekes' te zitten. Een zeldzame vogel die helemaal van de juiste route afdwaalt en hier dan verbaasd terechtkomt, daarop hopen vele vogelkijkers. Zij staan klaar om te gaan twitchen! Vrijdagavond begonnen we al wild te plannen waar we wanneer naartoe zouden gaan, onder de begeleidende smaak van een frietje. Nog een kleine nachtwandeling in de Sashul om het eten wat te laten zakken en we doken onze tenten in om de volgende ochtend vroeg op te staan.

DE OPWARMING

Voor dag en dauw kropen we onze tenten uit. Met goeie moed en een paar boterhammen met duo choco begonnen we eraan. Onze eerste stop was de baai van Heist en de bosjes daarrond. Terwijl de zon aan het opkomen was, checkten we alles wat bewoog en vloog. Maar helaas, niks noemenswaardig te zien, al was er eventjes hoop op iets speciaals aan de blokken. Natte voeten en een beest dat zich niet deftig wou laten zien, deden ons echter de moed wat opgeven. In plaats van verder te zoeken genoten we van de zon, de bonte strandloper (*Calidris alpina*) en de zilverplevier (*Pluvialis squatarola*) die nog zijn zomerjaske aanhad.

DE JACHT

De rest van de ochtend besteedden we aan het opjagen van een sprinkhaanzanger (*Locustella naevia*). Opjagen klinkt niet zo vriendelijk, en dat klopt ergens, maar sprinkhaanzangers zijn kleine vogels die net zoals een muis graag over de grond en tussen het gras kruipen. De enige manier om ze deftig te zien en kenmerken af te vinken, is dus ze een beetje opjagen en laten opvliegen, dan volgen en opnieuw zoeken tussen het gras. Dat dit noodzakelijk is om te doen was de week ervoor bewezen toen er op exact dezelfde plaats een Siberische sprinkhaanzanger (*Helopsaltes certhiola*) gezien werd, die wel alweer een aantal dagen verdwenen was toen wij daar passeerden. We kon-

den uiteraard de kans niet laten liggen om toch eens te dubbelchecken en wie weet wel deze extreme zeldzaamheid te zien. Maar helaas, na veelvuldig zoeken en opstoten besloten we dat het toch een gewone sprinkhaanzanger was, niks speciaals maar wel een leuke bezigheid.

> *“Toen kregen we plots een berichtje dat er een kleine sprinkhaanzanger was gezien op nog geen 200 meter vanwaar wij waren.”*

DE KICK

Net voor de middag checkten we nog eens het Visserkruis, maar veel was daar niet te zien, dus werd het tijd voor het middageten, op naar ‘de spar’! Toen kregen we plots een berichtje dat er een kleine sprinkhaanzanger (*Locustella lanceolata*) was gezien op dat nog geen 200 meter vanwaar wij waren. Met al meer dan 2 decennia geleden dat er nog ene gezien was in België was dit een enorme klepper. Sneller dan de wind begaven we ons richting de locatie, zoals rasechte twitchers het zouden doen.

Eenmaal aangekomen, zagen we oude bekenden van de NWG die hem hadden gevonden. In de euforie en adrenalinekick was het eventjes zoeken waar de vogel dan precies zat in het struikgewas. Ondertussen kwam er meer en meer volk toe. Na een tiental minuten was de vogel gevonden en was het opnieuw wat wachten tot hij goed zichtbaar was in de onderste lagen van het struikgewas. Onder het volk dat bleef toestromen zaten ook heel wat fotografen, de ene met een nog grotere camera dan de andere. Na een uur waren er dan ook steeds meer foto’s van deze moeilijk te fotograferen vogel. Bij het toenemende aantal foto’s zaten er ook enkele heel duidelijke waardoor de vraag begon te rijzen of het wel effectief een kleine sprinkhaanzanger was. Na grondig onderzoek van verschillende foto’s in verschillende hoeken bleek het toch terug een gewone sprinkhaanzanger te zijn. Niks zotte zeldzaamheid, maar we hebben wel de echte kick en het twitchenthousiasme ervaren.

AFKICKEN

Na de lunch besloten we de bonte kraai (*Corvus cornix*) te gaan zoeken aan de westdam van de haven in Zeebrugge, een vogel die daar al een paar dagen/weken zat en een kleine pleister op de wonde kon zijn voor het eerder gebeurde drama van de sprinkhaanzanger. Dat het onze dag niet was werd al snel duidelijk, want ook deze soort vonden we niet. Dus hebben we dan maar wat lopen chillen op het strand totdat het tijd was om terug richting Heist te gaan en iets te gaan eten in de frituur de Ster. Onderweg pikten we nog een bladkoning (*Phylloscopus inornatus*) mee in de Sashul. Deze vogel maakte het ons ook niet zo makkelijk maar de sfeer bleef wel opperbest.

RUSTIGE ZONDAG

De zondag bracht wat hetzelfde als de zaterdag, opnieuw een zonovergoten dag met topsfeer. Alleen hadden we het na zo een volledige dag vogels kijken wel al een beetje gehad, dus hebben we maar koers gezet richting Knokke. Niet om naar het zwin te gaan maar om speciale auto’s te zien, want dat weekend was er daar een old-timermeeting. De ene chique auto na de andere passeerde de revue, maar een zelf-gevonden bladkoning bracht ons terug naar de kern van de zaak: vogels kijken, en dus vertrokken we maar weer. Na, nogmaals, een lekker tussenstop in frituur de Ster vertrokken we terug op pad en deze keer met een nieuwe tactiek: we deelden ons op in verschillende groepjes en als de ene groep iets zot zag, zochten we elkaar op. Zo geschiedde en we gingen onze eigen weg.

De eerste groep deed nog een vergeefse poging om de bonte kraai terug te vinden en ging daarna door naar de fonteintjes waar ze er niet in slaagden om de buidelmees (*Remiz pendulinus*) te vinden. Maar er was wel nog een lichtpuntje, een bruine boszanger (*Phylloscopus fuscatus*) was gezien in de Sashul. Hoewel sommige het al opgegeven hadden en doorheen de middag al naar huis waren gekeerd, bleven de laatsten over en konden deze kleine bruine vogel goed zien. Deze zeldzame vogel, die normaal gezien broedt in Siberië, was het laatste wapenfeit en hierna trokken ook de laatste twitchers van twitchweekend 2022 huiswaarts.

Een memorabel weekend, niet zozeer door de vogels die we gezien hebben, maar eerder door het prachtige weer, de uitstekende sfeer en de overvloed aan frietmaaltijden.

Tot volgend jaar!

De redder van dit weekend; de bruine boszanger (Foto: Savithri Singh Wikimedia)

Foto van sprinkhaanzanger die zich duidelijk niet makkelijk liet zien (Foto: Simon Vandepitte)

Nog wat verder spotten en chillen op het strand (Foto: Karel De Witte)

Veel belangstelling voor de ‘kleine’ sprinkhaanzanger (Roman Spildooren)

DE VOSSENJACHT

NATUURBEHEER OF EEN UIT DE HAND GELOPEN HOBBY

Om de zoveel tijd komt de vos weer eens in het nieuws, en hoewel de vos een mooi en aaibaar voorkomen heeft, worden vossen niet overal graag gezien. Zo staan ze niet op de vriendenlijst van pluimveehouders, en krijgen ze de schuld voor de achteruitgang van weidevogels. Het is dan ook niet zo gek dat jagers zich maar al te graag aanbieden voor het beheer van de vossenpopulatie. Maar zijn al deze problemen te reduceren tot de vos en is vossenjacht de oplossing?

DOOR *Kristiaan Proesmans*

Toegegeven, voor buitenstaanders als ik is de jacht altijd al een vreemd concept geweest. Populatiecontrole is soms nodig en indien juist toegepast kan dit leiden tot een beter beheer. Maar waarom is er ooit gedacht: “laten we er een sport van maken, wat gekke kleding aandoen, en er een groot amusement event van maken?” Het klinkt niet echt als een neutrale kijk, of een altruïstische daad. Ik bedoel, mocht een dierenarts mij vertellen dat die dieren laat inslapen als een soort hobby, dan houd ik mijn huisdieren er liefst ver van uit de buurt. Maar goed, we mogen ons niet blindstaren op mijn niet zo onderbouwde vooroordelen, dus laten we een kijkje nemen naar de vossenjacht in Vlaanderen.

DE VOSSENJACHT VANDAAG

De gewone vossenjacht is toegestaan van 15 oktober tot eind februari. Een eerste heikel punt. Vossen zijn reeds verzwakt tijdens deze barre wintermaanden en dan worden ze ook nog bejaagd. Buiten dit ‘jachtseizoen’ kan er dan ook nog eens op vossen gejaagd worden als er schade dreigt aan flora en fauna.

De wet verbiedt het om op vossen te schieten binnen een straal van 50 meter binnen een burcht, dit ter bescherming van de das, die af en toe graag intrekt in een vossenburcht. Maar naast vossen schieten, kan er voor de jacht ook gebruik worden gemaakt van vangkooien, lokvoer, kastvallen en ingegraven rioolbuisvallen. Kastvallen worden meestal aan de ingang geplaatst van een burcht. Ervaren dieren trappen er niet zo vaak in, maar als een jong van 3 weken naar buiten loopt, sukkelt het wel makkelijk in zo een val. Een rioolbuisval is een soort buis waar de vos ingelokt wordt en er vervolgens niet meer uit kan. Met een wildcamera wordt de jager ingelicht. Door een klein kooitje wordt de vos uit de buis gehaald en dan -op niet nader genoemde wijze- afgemaakt.

In Vlaanderen is er dus een heel flexibel kader waarbinnen gejaagd mag worden. Dit werpt dan ook zijn vruchten af. Jaarlijks worden er meer dan 12.000 van de ruw geschat 30.000 vossen afgeschoten.

> *“Waarom is er ooit gedacht: “laten we er een sport van maken, wat gekke kleding aandoen, en er een groot amusement event van maken?””*

VLAANDEREN EN DE VOS

Het is al enkele decennia geleden dat de vos zijn ‘comeback’ maakte. Zo werd het dier de eeuwen ervoor verdreven door een intensieve jacht en ontbossing. Onze kippenrover was dan ook niet de meest aantrekkelijke soort, zeker als je weet dat hondsdolheid toen nog een groot probleem vormde. In de tweede helft van de jaren tachtig wist het dier terug te komen. Adaptief als we zijn als mens, waren we predatoren reeds vergeten en dus niet meer voorbereid op hun (terug) komst. Gezien we door de Vlaamse lintbebouwing eerder tussen het groen leven dan ernaast, brengt dit extra problemen met zich mee. Zo bevinden zich in bijna alle vossenterritoria wel wat huizen met, waarom ook niet, wat kippenhokken. Een opportunist als de vos weet daar wel raad mee.

De laatste jaren doet de vos het steeds beter in Vlaanderen. Met de jacht hopen jagers de populatie op een aanvaardbaar niveau te houden, maar dit is niet zonder controverse. De vos is een territoriaal roofdier. Van zodra er een andere vos in zijn territorium komt, verdrijft de ene vos de andere, dus eigenlijk doet de vos al aan zelfregulatie. Dit heeft implicaties voor het schieten. Doordat de populatie onder druk komt te staan, gaat de vos juist meer welpen maken. Met veel vrije territoria zijn er dan ook terug veel mogelijkheden. Zo zijn er voorbeelden van bejaagde gebieden in Nederland waar de nestgrootte schommelt van 2,9 tot 3,8. Aan de andere kant heb je zwaar bejaagde gebieden in Vlaanderen en Oost-Duitsland waar dit schommelt van 5,9 tot 6,6 welpen.

Maar de jacht heeft ook andere implicaties voor de Vlaamse vos. Tot 70% van de Vlaamse vossen wordt niet ouder dan 1 jaar. Slechts 10% wordt ouder dan 2 jaar. Deze jonge vossen zorgen voor problemen. Een volwassen vos zal zijn territorium goed handhaven en er zal dus niet vlug een teveel aan vossen zijn in die regio. Maar door de oudere vossen te schieten, komt er een herverdeling van territoria door jonge vossen. Die zijn minder in staat hun gebied te beschermen, dus dat schieten zorgt voor meer territoria en meer worpen.

Deze artificiële verjonging, maakt het voor de vossenpopulatie ook onmogelijk om groepsimmuniteit op te bouwen tegen de vossenlintworm. Je weet wel die lintworm, waardoor je de braambessen onder 1 meter niet mag opeten. Als je dan ook in rekening houdt dat onze Vlaamse vossen bijna geen lintwormen hebben, en door het schieten er ruimte vrijkomt voor de Waalse vossen die dat frequenter hebben, roept dat nog meer vragen op.

WAAROM DE JACHT?

Volgens natuurbeheerders en wetenschappers, is de jacht een fout antwoord op de overlast die vossen met zich mee brengen. Maar in Vlaanderen zijn er veel belangengroepen vragende partij voor een jacht.

Er zijn de jachtverenigingen, die in veel gevallen de vos liever zien verdwijnen. Zo is de vos een geduchte concurrent als het gaat om het bejagen van jachtwild, zeker als je weet dat de vos het hele jaar de tijd heeft en de jagers enkel het jachtseizoen. Andere kritiek komt van de pluimveehouders. Eén vos kan namelijk al een horror-tafereel veroorzaken. Maar welke oplossing biedt de jacht daarvoor? Het hok beter uitrusten, lijkt hier geschikter voor.

Een ander argument dat je soms hoort, is de volksgezondheid. De vos is vatbaar voor veel ziektes en parasieten, ideaal om angst te zaaien dus. Bijvoorbeeld: hondsdolheid wordt vaak aangehaald, misschien wel de meest afschuwelijke ziekte die we kennen. Maar de intensieve vaccinatiecampagnes heeft de ziekte doen verdwijnen.

Een relevante bemerking in het debat is de schade van vossen aan weide- en akkervogels en aan kolonies broedende vogels. Maar dat is een bijzonder cynisch argument, want eigenlijk hebben wij, de mens, door onder andere intensieve landbouw (te veel monocultuur, te weinig graslanden) de populatie van deze vogels enorm in de problemen gebracht. De vos heeft ook een aandeel in de achteruitgang, maar in vergelijking is dit zeer miniem. Verdere bescherming van bodembroeders kan veel beter bekomen worden door geschikte broedgebieden te verbeteren. Denk maar aan de aanleg van houtkanten, groenbuffers, inzaaien van vogelvoedselgewassen zodat ze veilig van predatie voedsel kunnen vinden. Verder kunnen ook rasters (nvdr omheining) zorgen voor bescherming.

EEN HARDE CONCLUSIE

Als het om de vossenjacht gaat, kan ik niet anders dan een harde conclusie trekken. Waarom wordt er gejaagd op de vossen? Jagers willen gewoon jagen. Gezien de vos niet bedreigd is, zijn er weinig problemen met een zinloze jacht. Iets wat veel zegt over onze houding tegenover de natuur. Dieren zijn leuk zolang het ons uitkomt. Als het tegenzit, borrelt er al snel bestrijdingsdrang op. Misschien is het tijd om ons beleid te herzien, zodat dieren niet enkel als soort bescherming kunnen genieten, maar wilde dieren ook als individu bescherming krijgen tegen een zinloze jacht.

[1] Van Vooren, Laura. (2013). Vossenjacht: natuurbeheer of pleziersport? Oikos. URL https://www.oikos.be/tijdschrift/archief/jaargang-2013/oikos-65-2-2013/862-65-05-van-vooren-vossenjacht/file

[2] Caron, Bart, Santorum, Hermes, Meuleman, Elisabeth. (2016) Voorstel van resolutie betreffende een moratorium op de vossenjacht. URL https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1208696

[3] Animal rights – vossen in Vlaanderen. URL https://www.animalrights.be/vossen-vlaanderen

[4] Santorum, Hermes. (2021) ‘Jagers doen liever zelf aan ‘natuurbeheer’ in plaats van het over te laten aan die vermaledijde vossen’. Knack URL https://www.knack.be/nieuws/jagers-doen-liever-zelf-aan-natuurbeheer-in-plaats-van-het-over-te-laten-aan-die-vermaledijde-vossen/

[5] Animal rights podcast (2021). Geliefd door de één, gehaat door de ander. De vos. Soundcloud. URL https://soundcloud.com/animalrightspodcast/geliefd-door-de-een-gehaat-door-de-ander-de-weekvandevos

[6] Scheppers T. (2021): Afschotstatistieken 2020. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2 pp. URL https://www.vlaanderen.be/inbo/media/1606/afschotoverzicht_2020.pdf

Foto: Qijin Xu, Unsplash

MYCELIUM

ZEVEN (OF MEER) MANIEREN HOE FUNGI DE PLANEET KUNNEN REDDEN

DOOR *Romi Simal*

Schimmels zijn ervaren in het overleven van catastrofale ecologische veranderingen. Ze zijn inventief, flexibel en samenwerkend. Nu een groot deel van het leven op aarde wordt bedreigd door menselijke activiteit, is de vraag of er manieren zijn waarop wij kunnen samenwerken met fungi om ons te helpen aan te passen?

Ze hielden het vol tijdens de vijf belangrijkste uitstervingsgolven op aarde, waar telkens tussen 75 en 95 procent van de soorten uitstierf. Sommige schimmels deden het zelfs zeer goed tijdens deze rampzalige periodes. Bijvoorbeeld na de massa-extinctie in het Krijt tertiair, toen de dinosauriërs uitstierven en er gigantisch veel bos vernietigd werd, groeiden de schimmels enorm aan, gevoed door een overvloed aan dood houtachtig materiaal. Ook zijn er radiotropische schimmels, die in staat zijn om de energie te oogsten die wordt uitgestraald door radioactieve deeltjes. Zij gedijen goed in de ruïnes van Tsjernobyl. Nadat Hiroshima door een atoombom werd vernietigd, was het eerste teken van leven dat oprees uit de verwoesting een matsutake paddenstoel.

'6 ways mushrooms can save the world' was een TED talk gegeven door Paul Stamets, nu 14 jaar geleden. Hij vertelde hoe mycelium -een netwerk van schimmeldraden- olie-afval kan opruimen, verontreiniging van de bodem door chemicaliën kan oplossen en ziektes zoals pokken en griep kan bestrijden. Ook kan mycelium insecten die huizen kapotmaken bestrijden, de grondstructuur en bossen weer helpen repareren en als laatste zag hij ook een mogelijkheid om duurzame brandstof van mycelium te maken. Later vond hij ook 'een manier om de bijen te redden'.

Schimmel op koffiegruis (Foto: Tobi Kellner)

Er is een tijd gepasseerd sinds toen, en Merlin Sheldrake bespreekt dit onderwerp in zijn recente boek (2021) 'Entangled life – how fungi make our worlds, change our minds and shape our futures'. Steeds meer mycologen geloven dat er ecologische oplossingen zouden kunnen komen als wij zouden samenwerken met fungi.

Bij 'mycoremediation' helpt fungi om vervuilde ecosystemen te redden. Ze kunnen veel voorkomende verontreinigende stoffen in bodem en water omzetten, zoals pesticiden en ruwe olie. Zware metalen hopen zich op in schimmelweefsels, die we dan veilig kunnen verwijderen en weggooien. Het dichte netwerk van mycelium kan ook worden gebruikt om vervuild water te filteren ('mycofiltration'). Pleurotus mycelium – een witrotschimmel* die uitgroeit tot eetbare oesterzwammen – kan succesvol groeien op een stapel gebruikte luiers. De paddenstoelen waren gezond en vrij van menselijke ziektes. Ook heeft een onderzoeker pleurotus mycelium zo getraind dat het sigarettenpeuken als voedselbron kiest.

Foto: David Hughes, Department of Entomology and Biology, Penn State University

> *"Ze kunnen veel voorkomende verontreinigende stoffen in bodem en water omzetten, zoals pesticiden en ruwe olie."*

MYCOREMEDIATION, GEEN MIRAKELOPLOSSING

Ondanks zijn belofte, is mycoremediation echter geen eenvoudige oplossing. Dat een bepaalde schimmelsoort zich op een bepaalde manier gedraagt in een labo of op een plek met maar één overheersende voedselbron, wil nog niet zeggen dat die hetzelfde gaat doen wanneer die wordt geïntroduceerd in een vervuild ecosysteem. Schimmels hebben nood aan zuurstof en aanvullende voedselbronnen, en zullen misschien eerder een andere voedselbron gaan kiezen dan juist datgene dat wij weg willen uit het ecosysteem.

Termieten, houtmieren en rode mieren verwoesten heel veel huizen in de wereld. Er bestaan fungi die insecten doden. Paul Stamets veranderde de biologie van zo een schimmel, zodat de houtmieren in zijn huis ervan gingen eten (de mieren herkenden de schimmel niet meer). Het mycelium mummificeerde de mieren en er groeiden paddenstoelen uit hun lichaam. Maar er zijn vandaag ook onderzoekers in Australië bezig om een termiet-werende bouwsteen te ontwikkelen, wat dan Paul Stamets manier kan omzeilen.

Sheldrake bespreekt ook het idee dat schimmels kunnen worden gebruikt zowel om dingen op te bouwen als af te breken. Er is een materiaal ontwikkeld uit portobello paddenstoelen dat grafiet in lithiumbatterijen vervangt. Het mycelium van bepaalde soorten wordt soms gebruikt als huidvervanger bij chirurgische operaties. En in de Verenigde Staten kweekt een bedrijf genaamd Ecovative bouwmaterialen uit mycelium ('mycofabrication'). Ze maken planken, bouwstenen, akoestische tegels en verpakkingen die plastic vervangen. Ze gebruiken landbouwafval om de schimmels te voeden, en aan het eind van hun levensduur worden ze gecomposteerd. Het is dus ook een oplossing voor de woningcrisis, je kunt voor heel weinig geld veel woningen laten 'groeien'.

KUNNEN WE ECHT DE BIJEN REDDEN?

Paul Stamets zevende manier is om de bijen te redden. Ongeveer een derde van de wereldwijde landbouwproductie is afhankelijk van bestuiving door dieren, vooral door honingbijen. De achteruitgang van de bijenpopulaties is een van de vele bedreigingen voor de mensheid. Het fenomeen 'colony collapse disorder' is aan de gang, door een overmaats gebruik van insecticiden, verlies van habitat, en de varroamijt. Varroamijten zijn parasieten die vocht uit het lichaam van een bij zuigen en dat zorgt voor dodelijke virussen. Houtrotschimmels zitten vol met antivirale stoffen, waarvan er vele al lang als medicijn worden gebruikt voor de mens. Door bepaalde schimmelsoorten toe te voegen aan suikerwater voor de bijen, kon men verschillende virussen enorm reduceren.

Maar de vraag is: zullen de antivirale stoffen geproduceerd door houtrotschimmels de bijen echt redden? Sheldrake merkt op dat Stamets bevindingen veelbelovend zijn, maar het is nog te vroeg om te zeggen of dit zich zal vertalen in minder ineengestorte bijenkolonies. Want virussen zijn slechts een van de vele problemen waarmee bijen worden geconfronteerd. Zoals zoveel radicale mycologische oplossingen, is het nog steeds onzeker wat ze zullen bijdragen aan de strijd tegen de klimaatopwarming. Maar de eerste kleine stappen zijn gezet naar een samenwerking met fungi. Misschien zorgt deze symbiose dat wij de klimaatverandering zullen doorkomen?

ILLEGALE DRUGS EN HET MILIEU

DOOR *Kristiaan Proesmans*

“Een studie over de impact van cocaïne op de Europese paling toonde aan dat een langdurige blootstelling aan cocaïne in hun aquatisch ecosysteem leidt tot een daling van de reproductiviteit.”

Druggebruik is al geruime tijd een zorg in onze moderne samenleving. Zo zijn er bekommernissen op het vlak van volksgezondheid, maar ook incidenten in Borgerhout en de Marengo processen in Nederland, tonen de directe impact van druggerelateerde criminaliteit op onze samenleving. Deze problemen maken de zoektocht naar een goed drugbeleid essentieel. Het valt echter op dat de link met het milieu zelden gelegd wordt. Daarom gebruiken we dit gerenommeerd tijdschrift om de impact van natuurlijke drugs, cocaïne en marihuana, op het milieu te evalueren en na te denken over mogelijke oplossingen.

TOXIFICATIE

Met toxificatie bedoelen we het foutief, illegaal gebruik en het dumpen van meststoffen, pesticiden, rodenticiden en chemicaliën, gebruikt tijdens de productie van cannabis en cocaïne. Zo vergiftigt het ongereguleerde gebruik van illegale chemische stoffen stroomgebieden. Op één jaar tijd wordt 81.000 ton meststoffen, pesticiden en herbiciden gebruikt voor het cultiveren van cocaplanten. Maar ook het verlies van cocaïne heeft een impact. Een studie over de impact van cocaïne op de Europese paling (*Anguilla anguilla*) toonde aan dat een langdurige blootstelling aan cocaïne in hun aquatisch ecosysteem leidt tot een daling van de reproductiviteit. Hoewel deze studie enkel sprak over Europese palingen, die niet voorkomen in de Amazone, toont het wel de risico’s die andere bodembewoners, zoals meerwallen, lopen in het Amazonebekken. Een recente studie op de zebramossel, die zeer veel gelijkenissen vertoont met de Zuid-Amerikaanse mossel, toonde aan dat de mossel monocyten en chromosoomafwijkingen kreeg na slechts 72 uur. Hoewel er meer data nodig zijn om een substantiële relatie te vinden tussen de effecten van cocaïne-afvloeiing op de inheemse soorten, zijn er dus al sterke aanwijzingen voor de risico’s van de aquatische soorten.

“De meest directe wildlife bedreiging is het gebruik van rodenticides door telers.”

De meest directe wildlife bedreiging is het gebruik van rodenticides door telers. Vooral marihuana-telers gebruiken anticoagulerende rodenticiden om hun gewassen te beschermen tegen ‘plaagdieren’ (denk: muizen, ratten...). Dit zijn rodenticiden die normale bloedklontering stoppen. Hoewel rodenticiden ook voorkomen in gereglementeerde teelt is dit van een andere orde dan de tweede generatie-anticoagulantia die cocaïne- en cannabistelers illegaal bezitten. Deze laatste leiden tot directe en indirecte vergiftiging van dieren. Direct, door de consumptie ervan. En indirect, want bij een zeer lage dosis zorgt dit voor bloedingen en orgaanfalen. Indien de blootstelling niet dodelijk is, zorgt dit meestal voor indirecte sterfte als gevolg van verminderde immunologie, neurologische stoornissen en het falen van de thermoregulatie. De extreme kracht van deze tweede-generatie rodenticides zorgt dat er vaak secundaire vergiftigingen ontstaan bij dieren die vergiftigde dieren opeten. Bovendien lopen wilde dieren extra risico door de consumptie van overbemeste vegetatie die rodenticides absorbeert.

De discrepantie in de wetgeving voor de productie van marihuana maakt het moeilijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen de schadelijke effecten van het gebruik van pesticiden door legale en illegale marihuanakwekers. Zo is de productie in de VS legaal in sommige staten, maar illegaal federaal. Hierdoor ontstaan tegenstrijdige wettelijke belangen voor de goedkeuring van pesticides voor marihuanagewassen en komen niet-geregistreerde pesticides voor. Waarvan de gevolgen niet gekend zijn. Een recent verbod op de giftigste rodenticiden in Californië kan helpen om de verschillen aan het licht te brengen.

HABITAT-VERNIELING

Laten we het ook eens hebben over de verwoesting van fysieke habitats in het ecosysteem. Vooral de effecten van kaalslag en brandlandbouw ‘slash and burn’ bij de ontginning van een gebied voor marihuana- en coca-gewassen hebben hier invloed. Het gebruik van land voor drugteelt gaat vaak gepaard met het ‘clear-cutten’ van een intact bos. Meestal gebeuren deze habitat-verwoestingen in biodiverse hotspots omdat die ver van

foto: Michael Fischer, Pexels.com

stedelijke gebieden liggen en niet vlug gevonden worden.

Na de ontbossing ontstaat er ook extra erosie, wat zorgt voor een verlies aan nutriëntrijke bodems en een vergrote blootstelling aan predatie en klimaatstress. De ontbossing voor coca- en marihuanaplantages gaat vaak samen met de 'slash and burn' agricultuur. De uitstoot van verbrande bomen zorgt voor een impact die verder gaat dan het eigen ecosysteem. Hoewel ik de details overlaat aan de google skills van de lezer, vormt het verlies van oerbossen een ernstig risico voor de biodiversiteit en de klimatologische omstandigheden van de wereld.

UITPUTTING VAN HET STROOMGEBIED

Een vaak over het hoofd gezien, maar ernstig probleem van de marihuanateelt is het hoge waterverbruik van marihuanaplanten. Eén enkele marihuanaplant verbruikt 8 tot 10 liter water per dag. In vergelijking met druiven of tomaten hebben cannabisplanten bijna twee keer zoveel water nodig. In droogtegevoelige regio's zoals Californië, kan de marihuana-productie hun huidige problematiek nog verergeren.

"Momenteel zorgt de gemiddelde productie van 1 kilogram consumeerbare marihuana voor 4.600 kilogram koolstofdioxide-uitstoot."

UITSTOOT EN ENERGIE

Het is moeilijk om een totaalplaatje te maken rond de effect van de koolstofdioxide-uitstoot veroorzaakt door de productie van marihuana binnenshuis. Maar laten we het er toch kort over hebben. Momenteel zorgt de gemiddelde productie van 1 kilogram consumeerbare marihuana voor 4.600 kilogram koolstofdioxide-uitstoot. In één jaar tijd wordt ongeveer 15 miljoen ton koolstofdioxide uitgestoten in de VS als gevolg van cannabisproductie binnenshuis. Dit is gelijk aan de jaarlijkse uitstoot van 3 miljoen auto's.

EEN ANDER BELEID?

De drugproductie heeft een impact op het milieu. Hoe gaan we hiermee om en welke aanpak is geschikt? Het drugbeleid is altijd een polariserende en moeilijke discussie geweest. Laten we hier enkele mogelijke stappen bespreken om de milieu-impact van drugs tegen te gaan.

VERANDERING VAN AANPAK

De huidige aanpak is vooral gericht op het stoppen van invoer, smokkel, verkoop en consumptie van illegale drugs. De milieuschade is dan al opgelopen. Daarom zou een verandering naar een meer preventieve aanpak met focus op het milieu een verschil kunnen maken. Dit kan gericht zijn naar de gewone mens, de consumenten en de wetgevers. Zo kan de impact op de natuur een alternatief zijn voor de aloude benadering van "drugs zijn schadelijk voor de samenleving". Hiermee zou de handhaving steun kunnen krijgen van ngo's, milieu-instanties en natuurbeschermingsorganisaties. Een brede samenwerking van deze instanties met de nodige economische, coördinerende en technologische steun kunnen een gestroomlijnde preventieve inspanning vormen, gericht op het stoppen van de destructieve productieprocessen.

SAMENWERKING

Een andere logische aanpak is het verbeteren van de internationale samenwerking. Hoewel er al samenwerkingen bestaan via internationale organisaties zoals de VN, zijn die lang niet voldoende om effectief te zijn. Momenteel zijn de samenwerkingsinspanningen vaak tijdelijk, wat niet volstaat om een probleem dat al tientallen jaren aansleept aan te pakken. Op internationaal niveau zouden er nauwe banden moeten worden gesmeed tussen binnenlandse agentschappen, en hun tegenhangers in belangrijke cocaïnehandel- en groeilanden zoals Bolivia, Colombia en Peru. Een voorbeeld hiervan is 'Plan Colombia'. Het hoogtepunt van die samenwerking vond plaats in 2009-2010, toen dankzij die operatie 16.000 hectare cocaplantages konden verwijderd worden, wat overeenkomt met 14% van de totale Colombiaanse teelt.

PUBLIEKSVOORLICHTING EN INFOCAMPAGNES

Informeren kan soms effectiever zijn dan repressie. Zo kunnen anti-drugcampagnes hun aanpak aanpassen door traditionele gezondheidskwesties te combineren met de gevolgen voor het milieu. Zo wordt elke (potentiële) druggebruiker geïnformeerd over hoe die persoonlijk bijdraagt aan de achteruitgang van het ecosysteem en ook de drughandel stimuleert. Meer nog, een nieuwe, informatieve aanpak, gericht op het inlichten van kiezers en consumenten, kan problemen helpen onthullen waarvan het publiek zich voorheen niet bewust was, maar waar ze wel belang bij hebben dat die aangepakt worden.
Het publiek en natuurbeschermers de ernstige gevolgen tonen, veroorzaakt door de productie van cannabis en cocaïne, kan een weg openen voor kiezers om hun zorgen te kanaliseren en een beroep te doen op hun wetgevers. Politiekers hebben dan niet alleen een stimulans om de wil van hun kiezers te volgen, maar zullen ook het draagvlak hebben om zinvolle wettelijke veranderingen door te voeren.

"Momenteel zijn de samenwerkingsinspanningen vaak tijdelijk, wat niet volstaat om een probleem dat al tientallen jaren aansleept aan te pakken."

HERZIENING VAN DE HANDHAVINGS- EN PREVENTIEMAATREGELEN

Als het om handhaving gaat, moet er een onderscheid gemaakt worden tussen situaties waar de productie legaal is en waar ze illegaal is. Voor gelegaliseerde marihuana-plantages kan het helpen om strengere voorschriften en handhavingsmethodes in te voeren, zoals de evaluatie van de uitstoot van broeikasgassen, en een strikt kader te maken rond de meststoffen en pesticiden gebruikt door gecertificeerde telers. Als wetgevers bereid zijn de gelegaliseerde consumptie van marihuana in hun staat/land te accepteren moeten ze ook de milieueffecten ervan handhaven.

"Als wetgevers bereid zijn de gelegaliseerde consumptie van marihuana in hun staat/land te accepteren, moeten ze ook de milieu-effecten ervan handhaven."

Handhaving rond illegale teelt is moeilijker. Detectie- en verwijderingsmethoden van de plantages blijven verbeteren. Door de integratie van milieu- en handhavingsdoelstellingen, zullen er meer financiële middelen worden toegewezen voor preventieve handhavingsmaatregelen. Deze middelen, hetzij van wetgevers die hun begroting uitbreiden, hetzij van particuliere donateurs en belangengroepen, vergroten de beschikbare opties voor de ontwikkeling van economisch efficiëntere, en milieuvriendelijke opsporings- en verwijderingsmethoden. Er is ook een ontwikkeling naar meer en doeltreffender apparatuur voor detectie vanuit de lucht, in de vorm van bemande of onbemande vliegtuigen. Dit biedt een rationele oplossing om afgelegen gebieden te bewaken en kaalkap en aanplantingen vast te stellen, wat de teelt kan stilleggen tijdens de eerste productiestadia.

Een andere noodzaak is de verdere evolutie in de ontwikkeling van chemicaliën en pesticiden die illegale druggewassen grondig uitroeien. De stoffen die nu gebruikt worden zijn ook schadelijk voor wildlife, fauna en mensen zelf. Dit is dus eigenlijk iets schadelijks gebruiken om iets schadelijks te verwijderen. Verder onderzoek zou dit kunnen verbeteren.

Tot slot, door belangengroepen en bezorgde burgers te integreren in veranderingsprocessen kunnen overheidsorganisaties de mankracht verwerven die nodig is om de materialen en het afval te ruimen op de plantages. Een taak waarvoor meestal te weinig mensen beschikbaar zijn en die slecht uitgevoerd wordt. Wat betreft de samenlevingen van landen die getroffen worden door illegale drughandel, zijn de wederopbouw van de samenleving en de reïntegratie van burgers essentieel. Zonder een succesvol wederopbouwproces, komen er aanpassingsproblemen in de richting van legale landbouw. Dit dreigt tot een terugkeer naar de nu genormaliseerde praktijken van illegale drugsteelt. Zonder demilitarisering en reïntegratie zullen de burgers niet in staat zijn zich te conformeren aan, en te gedijen in, een gelegaliseerde samenleving. Maar ook voormalige grote kartels zullen zich opsplitsen in kleinere lokale operaties. Hierdoor zal de achteruitgang van het milieu en de samenleving doorgaan.

TOT SLOT

Het drugbeleid blijft een hot topic in de politiek maar ook in lokale stamcafés. Dus als je je nog eens in zo een discussie bevindt, vraag dan ook eens wat ze denken over de impact op het milieu. Hoe integreer je dit in het beleid? Kan een legaal kader helpen tot een duurzamere productie? En hebben consumenten een verantwoordelijkheid? Want hoe meer mensen hier bij stilstaan, hoe groter de aandacht en hoe groter de vraag om ook het milieu mee te nemen in een nieuw beleid.

Bronnen:
Dit artikel is voornamelijk gebaseerd op het artikel van Burns-Edel, T. (2016). Environmental impacts of illicit drug production. Global Societies Journal, 4.

foto: Pixabay

NATIONAAL KORT

DOOR *Raf Vanisterbecq*

Niet alleen in de afdelingen, maar ook bij JNM Nationaal is het al een heel druk werkjaar geweest. In deze rubriek houden we je op de hoogte van de belangrijkste ontwikkelingen, beslissingen en gebeurtenissen bij Nationaal. We lichten uit waar de ploegen van het HoofdBestuur mee bezig zijn en lichten toe wat er is besproken op de Algemene Vergadering, de Bestuursvergadering of tussen de soep en de patatten.

ALGEMENE VERGADERING

Traditiegetrouw trapte JNM Nationaal het nieuwe werkjaar op gang op het Nazofé, dat dit jaar doorging in het mooie Lier. In de namiddag verwende de MWG ons met een stadsspel. Vervolgens trakteerden de organisatoren van JNM Pallieterland op een lekkere spaghetti, waarna de Algemene Vergadering van start kon gaan. Met meer dan 100 geregistreerde stemgerechtigde leden was er een mooie opkomst op de eerste AV van het werkjaar. Alle ploegen, losse functies, het Bestuur en het project Soceco kwamen hun beleid voorstellen. Naast de stemming over het beleid werden ook de functies gestemd die bij de HB-AV op het zomercongres nog vrij waren. Benieuwd wat de Algemene Vergadering beslist heeft? Een uitgebreid verslag vind je door op de JNM-website door te klikken naar 'Nieuws'. Na de AV was er natuurlijk nog het hoogtepunt van de avond, een knalfuif tot in de puntjes voorbereid door JNM Pallieterland, waarvoor dank! We zien jullie allen terug op de volgende AV in maart!

> *"Benieuwd wat de Algemene Vergadering beslist heeft? Een uitgebreid verslag vind je door op de JNM-website door te klikken naar 'Nieuws'."*

Op Nazofé kwamen alle ploegen (hier de CP) hun beleid voorstellen. (Foto: Ewout De Vos)

EEN WOORDJE OVER DE PLOEGEN

WINKELPLOEG (WIP)

De WiP heeft er een kleine spruit bij, want vast personeelslid Lennart werd papa! Tijdens zijn vaderschapsverlof ving de Winkelploeg zijn afwezigheid op door een klein leger vrijwilligers in te schakelen. Wekenlang hielden ze de Winkel open en draaiende, inclusief de webbestellingen. Een dikke pluim voor deze vrijwilligers is meer dan verdiend!

INCLUSIEPLOEG (IP)

In oktober zoomde de IP in op anderstalige nieuwkomers op de Diversiteitsdag. Een Diversiteitsdag 2.0 wordt intussen al voorbereid, net als tal van andere activiteiten voor volgend semester. De IP is ook niet vies van samenwerken met andere ploegen. Ze staken de koppen bij elkaar met de CP over inclusieve communicatie en hielden een bijeenkomst met de VP om vormingen over inclusie en diversiteit in elkaar te steken.

MILIEUWERKGROEP (MWG)

De Milieuwerkgroep was in oktober druk in de weer met de grote klimaatmars in Brussel. Ze sleutelden aan hun strike bike en waagden zich aan een heroïsche rit van Ledeberg naar de hoofdstad om deze op locatie te krijgen. Alsof dat nog niet genoeg was, verrezen ook de Rythms of Resistance uit hun assen. Met een compleet nieuwe samenstelling maakte deze sambaband zoals vanouds de sfeer op de klimaatmars, in een blok met meer dan 100 JNM'ers. Naast de klimaatmars hield de Milieuwerkgroep ook een winterrommelmarkt en een soirée over sokken.

NATUURSTUDIEWERKGROEP (NWG)

De Natuurstudiewerkgroep voorzag zoals gewoonlijk een hele resem aan interessante excursies en soiréetjes. Een bruine boszanger was het ornithologische hoogtepunt op een verder eerder rustig, maar daarom niet minder sfeervol Twitchweekendje. Op de Spinnensoirée leerde Florian ons alles over deze achtpotige wonderen en ondernamen we een excursie in de kelders van ons eigen Bondssec. Op 6 november werd dan weer het Zoniënwoud uitgekamd, op zoek naar de mooiste paddenstoelen. En achter de schermen is de laatste rechte lijn naar de publicatie van de soortenfiches bijna in zicht.

Nog enkele ploegen

De deelnemers van het Twitchweekendje speuren naar een sprinkhaanzanger die zich verstopt tussen de begroeiing. (Foto: Karel De Witte)

Een indrukwekkend JNM-blok trok door de straten van Brussel op de grote klimaatmars. (Foto: Nand Liekens)

COMMUNICATIE-PLOEG (CP)

Ook de CP heeft allesbehalve stilgezeten. Samen met de IP werd er nagedacht over hoe de JNM inclusiever kan communiceren. Twee dappere lay-outers hebben ook hun schouders gezet onder de soortenfiches. De enige echte JNM-podcast wordt nu wel heel concreet en daarnaast is dit gezelschap van communicatieve mensen natuurlijk altijd bezig met het ondersteunen van heel JNM op communicatief vlak, het produceren van tijdschriften en het up to date houden van onze website en sociale mediakanalen. Goed bezig, CP'ers!

JEUGDPLOEG (JP)

De JP zocht én vond twee voorzitters en een bende enthousiaste vrijwilligers om zich dit werkjaar in te zetten voor o.a. de kampen en de nationale piep- en iniwerking. Hechte banden werden gesmeed op de ballenbadteambuilding. Om alvast een tipje van de sluier te lichten over de plannen voor volgend semester: de Nationale inidag komt eraan op 13 mei, en voor de Wilde Snuitdagen op 6 en 7 mei zal de JP een kant-en-klaar spel voorzien voor de afdelingen. Vissig cool!

SOCIAAL-ECOLOGISCHE RECHTVAARDIGHEID (SOCECO)

Het nieuwe project Sociaal-ecologische rechtvaardigheid laat er duidelijk geen gras over groeien. Na een succesvol zomerkamp in de omgeving van Brussel organiseerden ze de afgelopen maanden tal van activiteiten: lezingen, een spelletjesavond, een filmavond rond dekolonisatie enz. Kers op de taart: op 12 november gaven de projecttrekkers de vorming 'In dezelfde storm, maar niet in hetzelfde schuitje' op een groot evenement in Leuven. JNM'ers én het brede publiek leerden daar van alles bij over de wisselwerking tussen klimaatverandering en sociale ongelijkheid, en dat alles bekeken door een kunstzinnige bril.

PRAKTISCHE PLOEG (PP)

Zoals gewoonlijk is de PP de stille motor achter alles wat we bij JNM doen. De voorbije maanden zorgden zij voor het materiaal van tal van ontleners, regelden ze de techniek op onze evenementen en was ook de Njamnjam nog actief. De Maandagavonden1 trokken steevast veel volk. De PP bekijkt momenteel ook hoe we ons prachtige Bondssecretariaat energiezuiniger kunnen maken. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

BEHEERWERK-GROEP (BWG)

In de herfstvakantie streek JNM weer neer in Kanne voor de herfsteditie van het roemrijke Sint-Pietersbergkamp. Verder liet de BWG de spierballen rollen op een extra lang Groot Heroïsch Werk-Weekend (GHWW) in het Cassenbroek bij Mechelen, waar ze een belangrijke bijdrage leverden aan het behoud van het trilveen daar. En omdat ze er dan nog steeds geen genoeg van hadden trokken ze het weekend daarop naar het pittoreske La Reid in de Ardennen om op hun teambuildingsweekend ook nog eens de handen uit de mouwen te steken voor de lokale biodiversiteit. Goe' werken, goe' eten!

VORMINGSPLOEG (VP)

Op de HoofdAnimatorCursus (HAC) in de herfstvakantie leerden twintig enthousiaste cursisten hoe ze net dat stapje verder kunnen gaan in hun engagement voor hun JNM-afdeling, -kamp of JNM Nationaal. Naast deze vaste waarde heeft de VP ook enkele andere focussen dit werkjaar: motivatie van de instructoren, een nieuwe aanpak voor Vormingen Op Maat (VOM's) en samenwerkingen met andere ploegen en projecten. Meuh!

DE API'S

WAT IS EEN API?

API staat voor Aanspreekpunt Persoonlijke Integriteit.

Je kan als JNM-lid terecht bij de API's als je geconfronteerd werd met een integriteitsschending. Denk hierbij aan zaken als pesten, agressie, seksueel grensoverschrijdend gedrag enzovoort.

Dit werkjaar bestaat het API-team uit drie aanspreekpunten (twee vrijwilligers en één personeelslid), en een trekker van de API-denkgroep (dit jaar is dit Chiara). De trekker van de API-denkgroep is geen aanspreekpunt en zal zich niet bezig houden met concrete, integere situaties. Wel zal zij, samen met een API-denkgroep een hele hoop dingen uitdokteren, zoals campagnes tegen seksueel overschrijdend gedrag, hoe pestgedrag het best kan aangepakt worden, en nog heel wat meer.

JOJUCA
API-AANSPREEKPUNT

Wie ben jij?
Ik ben Jojuca Nunes dos Santos (zij/haar). Ik ben nu een paar jaartjes actief bij JNM Brughe (dit jaar als afdelingsvoorzitter) en sinds twee jaar ook bij JNM Nationaal. Je kunt mij mede herkennen aan de tas koffie zoals Robin en aan de blonde dreads die op mijn hoofd groeien (waar ik best trots op ben). En sinds dit jaar ben ik API.

Wat motiveert jou om in het API-team te zitten?
Ik ben API geworden omdat ik geloof dat dit een superbelangrijke rol is binnen JNM. Bij grote organisaties als JNM loopt niet altijd alles vlotjes en zonder duwen of stoten en er moet een plaats zijn waar daarover gebabbeld kan worden. Daar zijn de API's voor.

Want hoewel ik nog niet veel ervaring heb met het API-zijn hoop ik dat jullie mij durven aanspreken als je voelt dat het nodig is.

ZO BEREIK JE MIJ:

- Messenger (als je mijn naam opzoekt kom je me tegen)
- Instagram: Jojuca_
- Stuur mij een mailtje Jojuca@jnm.be
- Spreek mij aan overal waar je me tegenkomt :)
- Stuur mij een berichtje of laat mij telefoon rinkelen via 04 88 44 88 58

ROBIN
API-AANSPREEKPUNT

Wie ben jij?
Hela, mijn naam is Robin. Oorspronkelijk ben ik van Afdeling Brugge, maar de laatste jaren ook actief in Nationaal. Je zag me misschien al rondlopen met een kan koffie of een stapel boterhammen met choco en pindakaas. Ik ben naast JNM ook actief in HUJO, waar ik vooral kampen en cursussen begeleidde. Ondertussen kijk ik enorm uit naar nog een (laatste?) keer BAC geven.

Wat motiveert jou om in het API-team te zitten?
Ik werd API omdat ik in mijn tijd bij JNM al vaker moeilijke verhalen gehoord heb, van dichtbij of veraf. Ik wil er kunnen zijn voor die mensen die nood hebben aan gehoord worden, hulp nodig hebben of gewoon eens willen babbelen over wat hun nog dwars zit.

ZO BEREIK JE MIJ:

- Messenger
- Sms en telefoon: 0497/18.90.47
- Mailen naar robin.vandenbroeck@jnm.be
- Of in het echt op een JNM-activiteit of sporadisch op het bondssec.

FLEUR
API-AANSPREEKPUNT

Wie ben jij?
Hoi hoi, Fleur hier – kersvers API-personeelslid (zij/haar). Sinds 1 oktober ben ik aan de slag als ondersteuner van de JNM-afdelingen, de JeugdPloeg en uiteraard ook de API's. In mijn vrije tijd pluk ik graag kersen, bewandel ik GR-paden en staar ik vaak lang naar de lucht. Je kan me ook tegenkomen bij voedselbos de Wildernis in het Pajottenland. Daar steek ik als vrijwilliger graag de handen uit de mouwen. Daarnaast kijk ik reikhalzend uit naar klaver zaaien en bomen planten op een eigen stukje groen in de Vlaamse Ardennen.

Wat motiveert jou om in het API-team te zitten?
Tot voor kort werkte ik als onderwijsbegeleider aan de Vrije Universiteit Brussel. Daar bleek al snel dat studenten niet altijd wisten bij wie of waar ze terechtkonden om moeilijke situaties te bespreken. Omdat ik het belangrijk vind dat iedereen die hulp nodig heeft die effectief en op tijd krijgt help ik alle JNM'ers die dat willen graag zo goed mogelijk op weg.

ZO BEREIK JE MIJ:

- Via sms en telefoon: 0493/40.02.58
- Op messenger waar ik ronddwaal als 'Fleur van de JNM'
- Met een mail - fleur@jnm.be
- In levenden lijve op het bondssec (meestal maandag, dinsdag & vrijdag)

CHIARA
TREKKER API-DENKGROEP

Hallo daar!

Ik ben Chiara, of zoals sommige mij kennen 'die ene van de sociale media'. Je zult me misschien ook wel eens zien met een tas koffie maar eerder met mijn gsm of camera in de hand ;)
Buiten JNM houd ik mij ook bezig met lessen rope skipping (ja touwtjespringen) geven, zelf over touwen te springen en vrijwilligerswerk in een Vlaams opvangcentrum voor wilde dieren. Ik ben heel enthousiast om dit jaar de API-denkgroep te trekken.
We gaan nadenken over campagnes tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag, hoe pestgedrag aan te pakken, mentale gezondheid bij vrijwilligers en nog veel meer super belangrijke thema's. Denk je nu "Wow dat wil ik ook?" Aarzel niet om contact met mij op te nemen via messenger (Chiara Jacobs) of chiara.jacobs@jnm.be Dan steken we met z'n allen de hoofden bijeen :)

Nog even dingen waar ik heel blij van wordt:
- Knuffels!!!!!!!!
- Schattige diertjes
- chocolade (wie niet?)
- uitslapen natuurlijk

AANKONDIGINGEN

ZOOOOMERKAMP

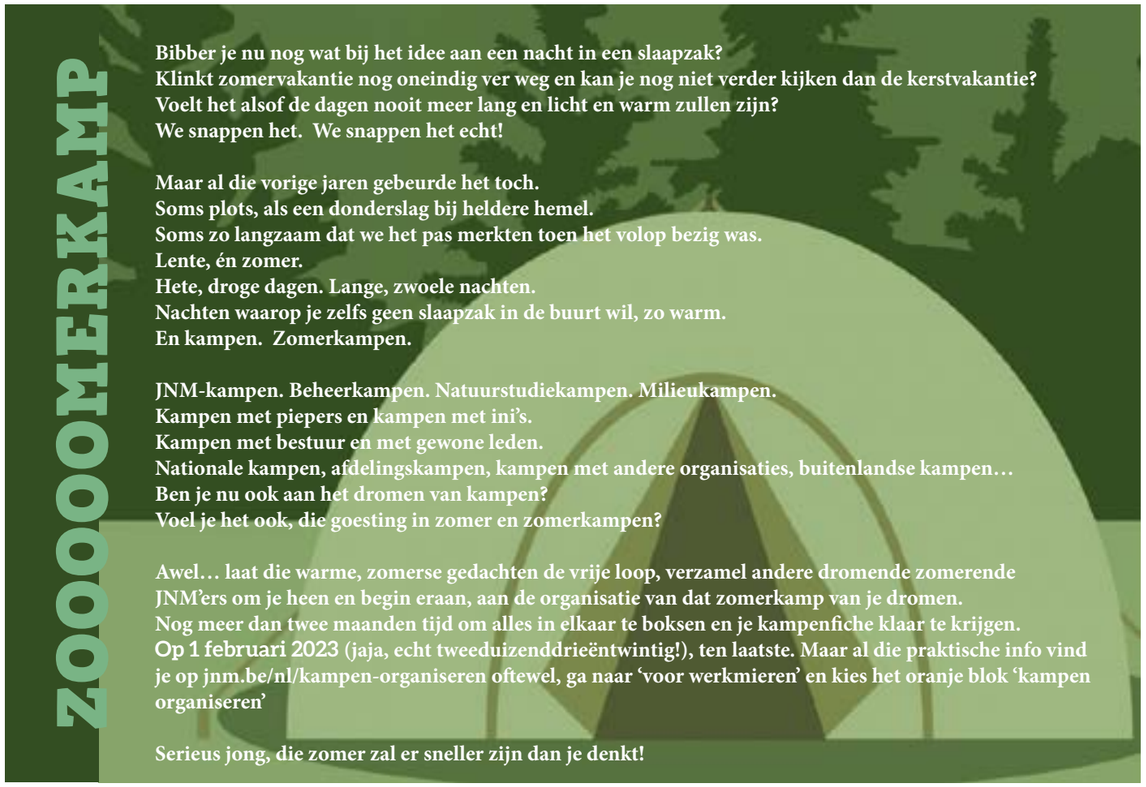

Bibber je nu nog wat bij het idee aan een nacht in een slaapzak?
Klinkt zomervakantie nog oneindig ver weg en kan je nog niet verder kijken dan de kerstvakantie?
Voelt het alsof de dagen nooit meer lang en licht en warm zullen zijn?
We snappen het. We snappen het echt!

Maar al die vorige jaren gebeurde het toch.
Soms plots, als een donderslag bij heldere hemel.
Soms zo langzaam dat we het pas merkten toen het volop bezig was.
Lente, én zomer.
Hete, droge dagen. Lange, zwoele nachten.
Nachten waarop je zelfs geen slaapzak in de buurt wil, zo warm.
En kampen. Zomerkampen.

JNM-kampen. Beheerkampen. Natuurstudiekampen. Milieukampen.
Kampen met piepers en kampen met ini's.
Kampen met bestuur en met gewone leden.
Nationale kampen, afdelingskampen, kampen met andere organisaties, buitenlandse kampen…
Ben je nu ook aan het dromen van kampen?
Voel je het ook, die goesting in zomer en zomerkampen?

Awel… laat die warme, zomerse gedachten de vrije loop, verzamel andere dromende zomerende JNM'ers om je heen en begin eraan, aan de organisatie van dat zomerkamp van je dromen.
Nog meer dan twee maanden tijd om alles in elkaar te boksen en je kampenfiche klaar te krijgen.
Op 1 februari 2023 (jaja, echt tweeduizenddrieëntwintig!), ten laatste. Maar al die praktische info vind je op jnm.be/nl/kampen-organiseren oftewel, ga naar 'voor werkmieren' en kies het oranje blok 'kampen organiseren'

Serieus jong, die zomer zal er sneller zijn dan je denkt!

Congres 2023

We gaan met congres dit jaar down to earth. Alles zal draaien rond grond. Grond? Ja grond! Hetgeen waar we dagelijks op lopen, onze gewassen in laten groeien en die een groot deel van onze geschiedenis bevat.

Congres gaat door van 26 tot 30 juli in West-Vlaanderen.
We gaan tot op de bodem in verschillende interessante sessies, doen excursies, beheerswerken en gaan helemaal los in de legendarische feestjes! Ook kan jij mee de koers bepalen van het komende jnm jaar en kies jij mee over het nieuwe hoofdbestuur.

Meer info vind je binnenkort op jnm.be/congres!

DE GROTE JNM KOELKAST JAARKALENDER

WAT MOET JE MET MIJ?
1. Knip mij uit
2. Hang mij op
3. Vul mij aan

DECEMBER

23/12 Kerstfuif JNM (21u)

JANUARI

FEBRUARI

18/02 - 25/02 BAC Krokus

MAART

Thema-maand: Landbouw

04/03 2e Afdelingsondersteuningsoverleg (AOO)

11/03 Koers-AV-fuif

29/03 Opening inschrijvingen kampenzomer

APRIL

01/04 - 08/08 BAC Paas

11/04 - 16/04 NatuurStudieCongres (NSC)

29/04 1000-soortendag

Zie je afdelingsactiviteiten op www.jnm.be/NAAMAFDELING

MEI

01/05	Werkdag praktische ploeg	
6/05 en 07/05	Wilde snuitdagen	
14/05	Nationale inidag	

JUNI

Begin van de kampenzomer!

JULI

26/07 - 30/07	Zomercongres	

AUGUSTUS

SEPTEMBER

15/09 - 17/09	Trollenfeest	
15/09 - 17/09	Ini-nazofé	
23/09 en 24/09	Startdagen	

OKTOBER

We vieren 40 jaar JNM!

Begin oktober	Nazofé	

JNM
JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM Gent presenteert:

KERSTFUIF

23/12 van 21u00-4u30

@DE ZULLE
In Wondelgem

AVK: €7
VVK: €6

Meer info op de site

JNM WINKEL

www.jnm.be

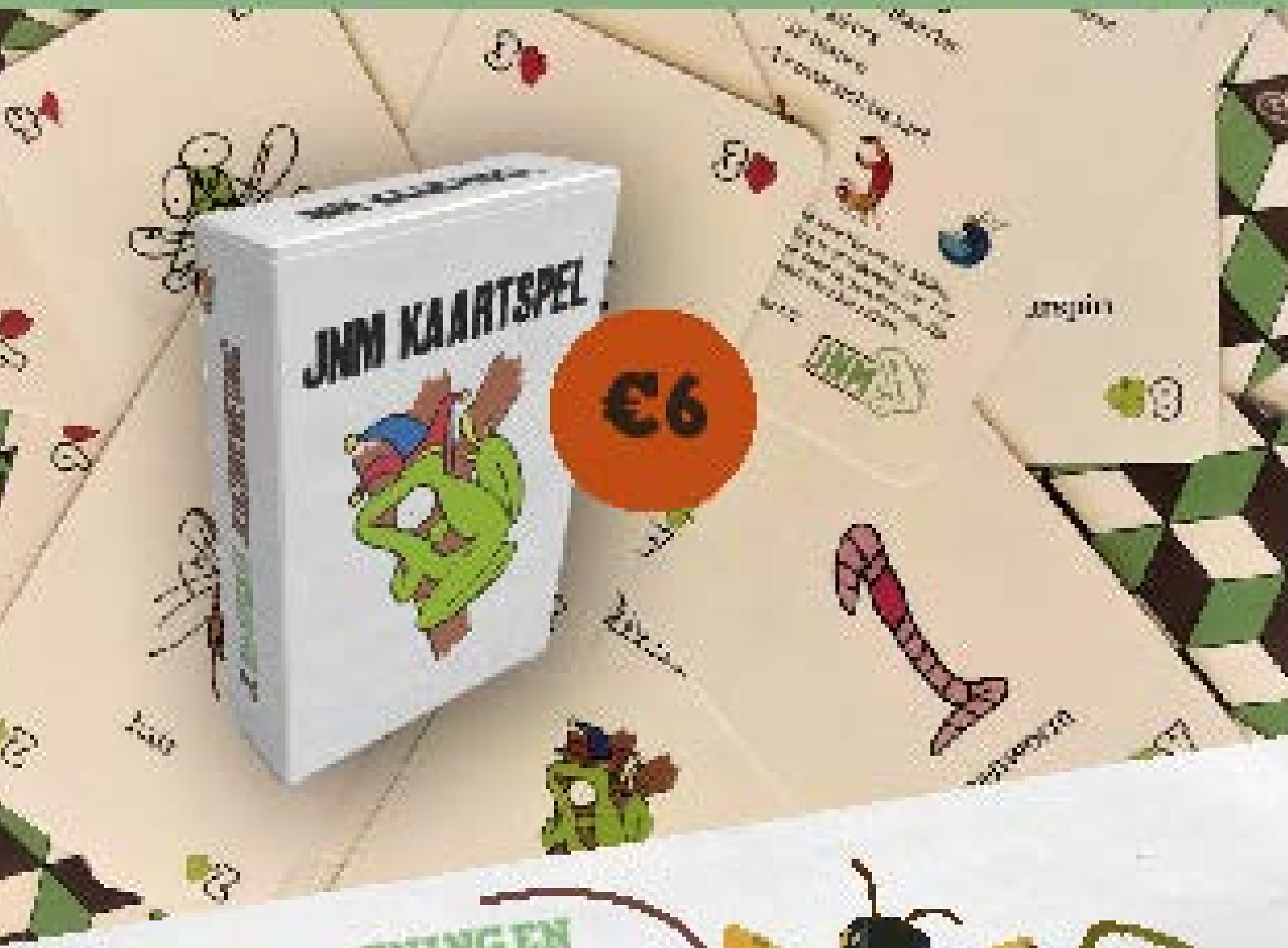

MET TEKENINGEN
VAN BELGISCHE FAUNA
EN VOLLEDIG ONTWORPEN
DOOR JNM'ERS

JNM-TW Inkal
Kortrijksepoortstraat 192 - 9000 Gent
Of online op jnm.be/w Inkal
Dinsdag tot vrijdag open van 14u tot 18u
Eerste zaterdag van de maand open van 10u tot 18u
Gesloten op maandag, zaterdag, zon- en feestdagen